

ת.ס. אליוט "ליטל גדינג"

(הרביעי מבין 4 הקווארטטים)
תרגמה מאנגלית: יפה וולפמן

I

אביב אמצע-החרף הוא עונה לעצמו
נצחי אם כי נוטף לקראת שקיעת השמש.
תלוי בזמן, בין קטב וחוג.
עת היום הקצר בהיר ביותר, עם כפור נאש,
שמש חטופה מלהיבה הקרח, על ברכה ותעלות,
בקר חסר-רוח שהוא חם הלב,
בשקפה במראה מימית
מבט חודר שהוא ענרון בקדמת אחר-הצהרים.
ונגהה ענה יותר מבהק ענף, או אח,
מניעה את הנשמה הדוממת: לא רוח אלא אש חג מפני שפה
בתקופה החשוכה של השנה, בין המסות וקפיאה
לחלוחית הנפש רוטטת. אין כל ריח אךמה
או ריח של דבר חי. זו עונת האביב
אך לא בברית הזמן. עתה פאת-השדה
מלבינה למשך שעה עם פריחה חולפת
של שלג, לבלוב יותר פתאומי
מזה של קיץ, לא מנץ אף-לא נוכל,
לא בתכנית הרבייה.
איה הוא הקיץ, הקיץ הבלתי-נתפס
האפסי?

אם בדרך זו באת, בלכתך במסלול שצפוי כי בו תלך
 מן המקום שצפוי כי ממנו תבוא, אם בדרך זו באת באימתי, תמצא את הפאות
 שוב לבנות, במאי עם מתיקות תאותנית. יהיה זה וזה בתם המסע,
 אם בלילה באת כמלך שבור, אם ביום באת בלי דעת לשם מה באת,
 יהיה זה וזה, כאשר את השביל המחספס תנטש
 ומאחורי דיר-החזירים תפנה אל החזית הקקה והמצבה.
 ומה שחשבת כי לשמו באת הוא רק קלפה, מוץ של משמעות
 אשר ממנה בונה פורצת רק בעת שהיא מגשמת
 אם בכלל. או בונה לא היתה לך או הכונה היא מעבר לקץ אותו שערך
 ומשתנה בעצם התגשמה. ישנם מקומות אחרים
 אשר גם הם קץ העולם, כמה במלתעות הים, או מעבר לאגם אפל,
 במדבר או בעיר – אך זה הוא הקרוב מכל, במקום וזמן.
 עתה ובאנגליה.

אם בדרך זו באת, בלכתך בכל מסלול, בהחילך מכל מקום,
 בכל זמן או בכל עונה, יהיה זה תמיד וזהו: יהיה עליך לדחות
 מובן ומושג. אינך כאן כדי לנדא, ללמד עצמך, או להראות סקרנות
 או להעביר דין וחשבון. הנך כאן כדי לכרע במקום בו תפלה עורנה תקפה.
 ותפלה היא יותר מסדור מלים, העסוק המודע של הרוח המתפללת,
 או צלילו של הקול בהתפללו. ואשר המתים חסרו דבור לבטא,
 בעת שחיו, הם יכולים לומר לך, בהיותם מתים: התקשרת
 של המתים היא בלשון עם אש מעבר לשפתם של החיים.

כאן הצמת של הרגע נטול-הזמן היא אנגליה ובשום-מקום. אף-פעם ותמיד.

אפר על שרוולו של איש שבע שנים
הוא כל האפר הנותר משרפת שושנים.

האבק התלוי באויר מצביע
על המקום בו ספור לקצו הגיע.

האבק הנשאף לראות הִיָּה מעון —
הקיר, השפיטים והעכברון.

מותם של תקנה ויאוש,

זה מות האויר הקלוש.

מבול וחרבון

על העינים ובגרון,

חול מת ומים מתים

ליד העליונה טוענים.

העפר המיבש, תוכר-חסר,

להבל העמל את פיר-פוער,

צחוקים ללא חדנה.

זה מות האדמה.

אש ומים נוחלים

עיר, אחו וחוהים.

אש ומים שמים לצחוק

את הקרבן שהצלחנו לדחוק.

אש ומים יעלו מק

על היסודות המתפוררים שזכרוננו מחק,

של מקהלה ומקלט לשם שמים.

זה מות האש והמים.

בשעה הלא-נדאית לפני הבקר

קרוב לקצו של לילה בלי-סוף

בסיום החוזר של הלא-מסתיים

לאחר שהיונה הכהה עם הלשון המהבהבת

חלפה מתחת לאפק מעופה

בעוד שהעלים המתים עדין רשרשו כפז

על האספלט שבו צליל נוסף לא הִיָּה

בין שלשה אזורים שמהם העשן עלה

פגשתי אחד הולך, משתהה ונחפז

כמו לעברי נזרק בעלי המתכת

לפני רוח שחר עירוני בלא-התנגדות.

וכשנעצתי בפנים המטות-מטה

אותה חקרנות נוקבת בה אנו מתגרים
 בך שפוגשים-ראשון בדמדומים דועכים
 צדתי המבט הפתאומי של אימי מורנו מת
 שידעתי, שכחתי, ספק זכרתי
 יחיד ורבים כאחד; בתני הפנים הצרובים
 עיניו של רוח רפאים מכר ומרכב
 מקרב ובלתי-מזהה כאחד.
 כך התחבתי לתפקיד כפול, וקראתי
 ושמעתי קריאת קולו של אחר: 'מה! זה אתה כאן'
 למרות שלא היינו, הייתי עדין אותו איש,
 בידעי את עצמי ועם זאת היות מישהו אחר –
 והוא פנים מעצב עדין; ועם זאת המלים הספיקו
 לכפות את ההכר שלו קדמו.
 וכך, נענים למשב הכללי,
 זרים זה לזה מכדי אי-הבנה,
 בהסכמה בזמן צמת זה
 של פגישה בשום-מקום, לא לפני ואחרי,
 פסענו על אבני מדרכת במשמרות מתים.
 אני אמרתי: 'הפליאה שאני מרגיש היא קלה,
 ועם זאת קלות היא סבת הפליאה. לכן דבר:
 אני יכל שלא להבין, יכל שלא לזכר.'
 והוא: 'איני להוט לשנות
 הגותי ותורתי אותם אתה שכחתי.
 אלה הדברים שרתו פוננתם: תן להם להיות.
 כך עם שלך, והתפלל כי ימחלו להם
 האחרים, כשם שאני מתפלל אליך למחל
 על רע וטוב כאחד. פרי עונה חלפה אכול
 והסיה שבעה תבעט בדלי הריק.
 כי מלות שנה חלפה משתיכות לשפת שנה חלפה
 ומלות שנה באה ממתינות לקול אחר.
 אה, יען, כי המעבר עתה אינו מציב מכשול
 לנשמה לא-רגעה והנוודות
 בין שני העולמות שנה לזה נדמים כל-כך
 לכן אני מוצא מלים שלא חשבתי מעולם לומר
 ברחובות שלא חשבתי מעולם כי עלי שוב לבקרם
 עת את גופי הותרתי על חוף רחוק.
 הואיל וענינו הנה דבור, ודבור הניענו
 לזכר את ניב השבט
 ולא אלץ הרוח לראית אחרי וגם לפני,

ת.מ. אליות

הרשני לגלות את התשורות שמורות לגיל
 לשים על מאמץ חייה כתר.
 תחלה, החכוך הקר של תפיסה פוקעת
 ללא כשוף, בלי להבטיח דבר
 אלא חסר-טעם מר של פרי צללים
 כשגוף ונפש מתחילים להתפרק.
 שנית, איך-אונותו המודעת של זעם
 לטפשות-אנוש, והפגיעה
 של צחוק למה שחדל לשעשע.
 ולבסוף, הכאב הקורע של תקנה-מחדשת
 לכל אשר עשית, והיית: הבושה
 על מניעים מאחר נתגלו, והמודעות
 על דברים רע נעשו ולאחרים עול עשו
 אשר לפנים כתמרון של סגלה קבלת.
 אחר-כך הסקמת שוטים עוקצת, וכבוד נכתם.
 מדחי אל דחי הרוח הנרגזת
 ממשיכה, בלתי אם תשמר בידי האש ההיא המצרפת
 בה אתה חייב לנוע בקצב, כמו רקדן.
 היום הזה מפציע. ברחוב חסר-הדמות
 הוא עזבני, עם מעין ברכת-פרידה,
 ונמג לקול תרועת הצפירה.

III

ישנם שלשה תנאים אשר תכופות נראים דומים
 ועם זאת נבדלים לחלוטין, משגשגים באותה פאת-שדה;
 הצמדות אל עצמך ואל דברים ואל אנשים, הפרדות
 מעצמך ומדברים ומאנשים, וגדול
 האדישות, ביניהם,
 הדומה לאחרים בשם שמות דומה לחיים,
 היות בין שני חיים — ללא פריקה, בין
 הסרפד החי והמת. זה שמושו של זכרון:
 לשם שחרור — לא פחות אהבה אלא התפשטות
 האהבה מעבר לתשוקה, וכך שחרור
 מן העתיד כן גם מן העבר. בדרך זו, אהבת מולדת
 מתחילה בהצמדות לשדה הפעלה שלנו
 ומגיעה עד מציאת הפעלה ההיא חשיבותה קטנה
 אם-כי לעולם לא-אדישה. הסטוריה יכולה להיות עבדות,
 הסטוריה יכולה להיות חרות. ראה, עתה הם נעלמים
 הפנים והאתרים, עם האני אשר, ככל יכלתם, אהבם,

כדי להתחדש, ללבש צורה אחרת, במרקם אחר.
 חטא נחוץ הוא, אבל
 הכל יהיה טוב, ו
 הכל יסתדר על הצד הטוב ביותר.
 אם אֶחָשֵׁב, שׁוֹב, עַל מְקוֹם זֶה,
 וְעַל אֲנָשִׁים, לֹא לְגַמְרֵי רְאוּיִים,
 לֹא מוֹדֵעַ קְרוֹב או טוֹב־לֵב,
 אֶךְ כַּמָּה בְּעֲלֵי גְאוּנוֹת מוֹזְרָה,
 כִּלְמָה נִגְעוּ בִּידֵי גְאוּנוֹת כְּלִילִית,
 מֵאֲחָדִים בְּמֵאֲבָק אֲשֶׁר פִּלַּג אוֹתָם;
 אִם אֶחָשֵׁב עַל מֶלֶךְ בְּרֵדַת חֲשֻׁכָה,
 עַל שְׁלִישֵׁי אֲנָשִׁים, וְיוֹתֵר, עַל סֵף הַגִּרְדוּם
 וּבּוֹדְדִים שְׁמֵתוּ נִשְׁכָּחִים
 בְּמִקוּמוֹת אַחֲרַיִם, כָּאֵן וּמַעֲבָר לַיָּם,
 וְעַל אֶחָד שְׁמֵת עוֹר וְשִׁקֵּט,
 לְמָה עֲלִינוּ לְחַג
 לְמֵתִים הָאֵלֶּה יוֹתֵר מִלְּגוֹסְסִים?
 אֵין זֶה לְצִלְצַל אַחֹר בְּפַעֲמוֹן
 וְאֵין זֶה גַם לְחֹשֶׁת־הַקְּסָמִים
 לְהַעֲלוֹת בְּאוֹב צֵלוֹ שֶׁל בֶּן־שׁוֹשָׁן.
 לֹא נוֹכַל לְחַיֹּזת פְּלִגְמוֹת וְשִׁנּוֹת
 לֹא נוֹכַל לְשַׁמֵּר שִׁטוֹת נוֹשִׁנוֹת
 או לְלַכֵּת לְפִי תֵף עֲתִיק
 אֲנָשִׁים אֵלֶּה, וְאֵלֶּה שֶׁהִתְנַגְּדוּ לָהֶם
 וְאֵלֶּה שֶׁלָּהֶם הִתְנַגְּדוּ הֵם
 מִקְּבָלִים אֵת חֶקֶת הַשִּׁקֵּט
 וּמִכְּנִסִּים בְּמִפְלְגָה אַחַת.
 מַה שְׁלֹא יוֹרְשִׁים אָנוּ מִבְּנֵי־מֶזֶל
 מִן הַמוֹכְסִים לְקַחְנוּ
 מַה שֶׁהִיָּה לָהֶם לְהוֹתִיר לָנוּ – סְמֵל:
 סְמֵל שֶׁהַשְּׁלֵם בְּמוֹת.
 וְהַכֵּל יִהְיֶה טוֹב וְ
 הַכֵּל יִסְתַּדֵּר עַל הַצֵּד הַטוֹב בְּיוֹתֵר
 עַל־יְדֵי זְכוּךְ הַמְּנִיעַ
 בִּיסוּדָם שֶׁל הַתְּחַנּוּנִים שֶׁלָּנוּ.

ת.ס. אליות

IV

היונה בנחתה פולחת האויר
 בלהבת חיל לזהט
 עליה כל פה מזהיר
 ההקלצות האחת משגגה נחטא.
 תקנה יחידה, ולא – יאוש
 טמונה בברירת מדורה או מדורה –
 להגאל מבערה על-ידי בערה.

מי אם פן המציא את הענוי? אהבה
 אהבה היא שם הור-לכל
 מאחורי ידים ששוו
 את כתנת-הלהבה הקשה מסבל
 אשר להסירה עצמת אנוש לא די בה.
 אנו חיים, אף נושמים – אם – רק אם
 בבערה או בערה אפלים.

V

מה שנקרא הראשית תכופות זה הקץ
 ולשים קץ הרי זה להתחיל מראשית.
 הקץ הוא אשר נתחיל בו. וכל ניב
 ומשפט שהוא נכון (באשר כל מלה היא בביתה,
 בתפסה מקומה כדי לתמוך באחרות,
 המלה לא מצטנעת גם לא ראותנית,
 סחורה עוברת לסוחר של ישן וחדש,
 המלה השכיחה הקולעת ללא המוניות,
 המלה הטקסית עם דיוק אף בלי דקדוקי-עניות
 כל הלהקה בנקדה יחדיו)
 כל ניב וכל משפט הרי זה קץ וראשית,
 כל שיר כתבת על מצבה. וכל פעלה
 היא צעד אל המחסום, אל האש, לתחתית לוע הים
 או אל אבן לא-קריאה: וזהו אשר בו נחל.
 אנו מתים עם הגוססים:
 ראה, הם פורשים, ואנו הולכים עמם.

אָנוּ נוֹלְדִים עִם הַמְתִּים:
 רָאה, הֵם חוֹזְרִים, וּמְבִיאִים אוֹתָנוּ עִמָּם.
 הִרְגַע שֶׁל הַשׁוֹשֵׁן וְהִרְגַע שֶׁל עַץ-הַטַּקְסוֹס
 שׁוֹיִם הֵם בְּמִשְׁכָּם. עִם לֵלֵא הַסְטוֹרִיָּה
 אֵינּוּ נִגָּאֵל מִן הַזְּמַן, כִּי הַסְטוֹרִיָּה הִיא מִרְקָם
 שֶׁל רְגָעִים נְטוּלֵי-זְמַן. כֶּה, עַת הָאֹר גּוֹזַע
 בְּיוֹם חֶרֶף אַחֲרֵי-הַצְּהָרִים, בְּבֵית-תַּפְלָה פְּרוֹשׁ
 הַסְטוֹרִיָּה הִיא עֵתָה וְאַנְגְּלִיָּה.
 עִם מְשִׁיבֵתָה שֶׁל זֶה הָאֲהָבָה וְקוֹלוֹ שֶׁל זֶה הַיַּעֲדוֹ

אָנוּ לֹא נִחְדַל מִלְחַקֵּר
 וְתַכְלִית כֹּל אֲשֶׁר נִחְקֵר
 תֵּהֵא לְהַגִּיעַ לְאֲשֶׁר בּוֹ הַחֲלֵנוּ
 וְלִדְעַת אֵת הַמְּקוֹם לְרֵאשׁוֹנָה.
 דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר הַלְאֵי-יְדוּעַ, הַזְּכוּר
 כְּאֲשֶׁר אַחֲרוֹן שְׂרִידֵי-אַרְץ נוֹתֵר לְגִלּוֹת
 הוּא אֲשֶׁר הִנֵּה בְּרֵאשִׁית;
 בְּמִקְוֵוֹ שֶׁל אֶרֶץ הַנְּהָרוֹת
 קוֹלוֹ שֶׁל הַמַּפֵּל הַנִּסְתָּר.
 וְהַיְלָדִים בְּעַץ-הַתְּפוּחַ
 לֹא נוֹדְעוּ, כִּי אִישׁ לֹא חָפְשָׁם
 אֶךְ נִשְׁמָעוּ, נִשְׁמָעוּ-לְמַחְצָה, בְּדוּמִיָּה
 בֵּין שְׁנֵי גְלֵי הַיָּם.
 חִישׁ עֵתָה, כְּאֵן, עֵתָה, תְּמִיד —
 מִצֵּב שֶׁל פְּשׁוֹת מַחְלָטָת
 (הַעוֹלָה לֹא פָחוֹת מִהַכֵּל)
 וְהַכֵּל יִהְיֶה טוֹב וְ
 הַכֵּל יִסְתַּדֵּר עַל הַצַּד הַטוֹב בְּיֹתֵר
 כְּאֲשֶׁר לְשׁוֹנוֹת הַלֵּהָבָה פְּנִימָה-מִתְּקַפְלוֹת
 אֶל תוֹךְ הַקֶּשֶׁר הַמְּכַתֵּר שֶׁל אֵשׁ
 וְהָאֵשׁ וְהַשׁוֹשֵׁן חֵד הֵם.

ת.ס.א.ת.